

BENDRIJOS DIZAINO SISTEMA JAU VEIKIA

Vidinės rinkos harmonizavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) pirmąsias paraiškas Bendrijos dizainui registruoti jau priima nuo 2003 m. sausio 1 d., o pirmosios oficialios registracijos įsigalioja nuo 2003 m. balandžio 1 d. Ši data buvo nustatyta 2002 m. lapkričio 18 d. Tarnybos Administracinės tarybos posėdyje.

Visos paraiškos, paduotos Bendrijos dizainui registruoti iki 2003 m. balandžio 1 d., laikomos paduotomis 2003 m. balandžio 1 d.

Siekiant apytiksliai nustatyti galimų paraiškų skaičių, buvo užsakyta atlikti rinkos tyrimus. Buvo apklausta virš 3000 kompanijų ir pramoninės nuosavybės agentų (patentinių patikėtinių), ar jie rengiasi paduoti paraiškas Bendrijos dizainui registruoti. Tyrimų rezultatai buvo panaudoti atliekant parengiamąjį darbą kuriant Dizaino departamentą, informacinių technologijų priemonėms kurti ir mokesčių struktūrai parengti. Apžvalga aiškiai parodė, kad poreikis registruoti Bendrijos dizainą yra susijęs su paslaugos „kaina“ potencialiems pareiškėjams.

Tarnyba tikisi gauti per metus apie 20 000 paraiškų Tikimasi didelio poreikio augimo ateityje: 47 proc. apklaustų kompanijų atsakė, kad jos naudotųsi Bendrijos sistema dėl procedūros paprastumo, beveik 33 proc. dėl galimos apsaugos išplėtimo ir tik 22,4 proc. dėl finansinių priežasčių.

Dizaino registravimo taisyklės

Bendrijos dizaino registravimo taisyklės buvo priimtos 2001 m. gruodžio mėn. Kai šios taisyklės įsigaliojo 2002 m. kovo 6 d., nuo šios datos pramoninis dizainas gali būti saugomas kaip neregistruotas Bendrijos dizainas trijų metų laikotarpiui. Neregistruoto Bendrijos dizaino apsauga grindžiama jo pirmąja publikacija bet kurioje Bendrijos šalyje, su sąlyga, kad jis nėra jau paskelbtas ar panaudotas bet kurioje kitoje pasaulio šalyje.

Kad registracijos sistema taptų realybe, Europos komisija turėjo priimti įgyvendinimo nuostatas ir ji tai padarė 2002 m. spalio mėn. Šio teisės akto tekstas įgalina Tarnybą administruoti visas procedūras, susijusias su Bendrijos dizaino registravimu.

Istorija

Europos institucijos visada pabrėždavo dizaino apsaugos Europos mastu svarbą. Pateikdama pasiūlymus Europos komisija nurodė, kad „pastaraisiais metais pramoninio dizaino teisinė apsauga įgyja vis didesnę svarbą. Dizaino produktai ekonomikoje dabar užima svarbią vietą. Nacionaliniame lygmenyje dizaino apsauga egzistuoja nuo industrializacijos pradžios, bet nacionaliniai įstatymai paprastai netenkina pramonės poreikių mažiausiai dviem atžvilgiais. Pirmas, dizaino apsauga apsiriboja atskiros šalies teritorija. Antra, ji nepakankamai saugo pagrindinius šiuolaikinio pramoninio dizaino bruožus, kurie pabrėžia gaminio funkcionalumą“.

Kas buvo teisinga prieš dešimtmetį tebegalioja ir dabar. Aukštos kokybės dizainas yra būtina sąlyga Europos pramonei konkuruojant su kitų šalių pramone, ypač tų šalių, kurios išsiskiria žemomis gamybos išlaidomis. Būtent dizainas nulemia gaminio komercinę sėkmę ir sukuria prielaidas daug investavusiai įmonei suklestėti. Tačiau dizaino apsauga išliko nacionalinė visoms praktinėms reikmėms. Toks Bendrijos skaidymas į skirtingas nacionalines rinkas tapo nesuderinamas su vidinės rinkos kūrimo reikalavimais.

Todėl atsirado poreikis sukurti Bendrijos apsaugos sistemą su vieningu registravimu, galiojančiu visoje Europos Sąjungoje. Tačiau šio tikslo siekimas buvo ilgas ir sunkus procesas. Tai nebuvo paprasta problema, kadangi reikėjo išspręsti daug svarbių klausimų, kaip antai apsaugos sąlygas, jų apimtį ir turinį, suderinamumą su nacionalinės apsaugos sistemomis ir su autorių teisėmis.

Sistemos privalumai

Bendrijos dizainas vartotojams suteikia labai plačią apsaugą, kadangi apibrėžimas to, ką galima apsaugoti kaip „dizainą“ apima visus elementus, kurie paprastai sudaro gaminio vaizdą. Dizainu gali būti ne tik pats gaminytis, bet ir jo sudedamosios dalys arba tik pakuotė, apipavidalinimas ir kiti elementai.

Savaime aišku, kad vienas iš pagrindinių privalumų yra tai, kad Bendrijos dizainas užtikrina vienodą apsaugą visoje Europos Sąjungoje. Apsaugą suteikia vieninga teisė, įgyjama vieningos registracijos dėka sumokant vieną mokesť. Mokesčio dydis yra gana priimtinas, kadangi dizaino apsauga penkeriems metams kainuos tik 350 EUR. Ši nauja registravimo procedūra Europos pramonei suteikia efektyvią priemonę, kurios jai taip reikėjo, t.y. dizaino apsaugą visoje Europos Sąjungoje padavus vieną paraišką.

Ši nauja registravimo sistema leis visiems dizaineriams ir kompanijoms užtikrinti išimtinę teisę į jų dizainą iki 25 metų ir tokiu būdu kovoti su neteisėtu jų gaminių kopijavimu.

Be to, paraiškų sistema yra labai lanksti. Vienoje paraiškoje gali būti neribotas skaičius dizaino pavyzdžių, jeigu jie priklauso tai pačiai dizaino klasifikacijos klasei.

Dar vienas svarbus šios sistemos bruožas yra tai, kad dizainą galima skelbti nedelsiant arba atidėti jo skelbimą iki 30 mėnesių pareiškėjo nuožiūra. Tai reiškia, kad dizaineriai ir pareiškėjai padavę paraišką gali išsaugoti dizaino paslaptį iki jo pateikimo rinkai, tuo pačiu išsaugant pranašumą prieš konkurentus.

Šaltiniai:

1. The Community Design System becomes a reality//OAMI News, 4/2002.-P.3-4.
2. Winter, Brandl et al. Community Design Applications with the OHIM//Circular 1/03, European Developments. – P1.
3. Kern & Kollegen. New Community Design Protection for all European countries//European Design Protection Information No. 5. – 3 P.

V.Guobys